

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 " — "
negyedévre . . . 1 " 50 "
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Egyházmegyei tanács. (Kund Samu.) — A zsinati előmunkálatokról. (Andorka Gyula). — Synodalia. (B). — Irodalom. — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázat.

Egyházmegyei tanács.

Szerencsés ujtás az egyházi alkotmány-szervezetben az egyházmegyei tanács intézménye. Ujtásnak mondom, mivel egyházi alkotmányunkban ez az intézmény eddig nem létezik, szerencsésnek, mivel annak felállítása hasznos és szükséges. Egyházmegyei közgyűlést minden pillanatban tartani nem lehet, még rendkívüli gyűlést sem. Pedig egy év hosszú, sok mindenféle előfordulhat ez idő alatt, a mit elodázni nem lehet, a mire nézve az egyházmegyei elnökség felelősséget sem mer vállalni. Például jogsérelem, panasz, adás, vevés, építkezés, iskola-alapítás s e félek, melyekre nézve a halogatás által elszalasztott jó alkalom többé tán soha sem kínálkozik! A közgyűlési végzések végrehajtásánál is fordulhat elő nehézség, melylyel maga a közgyűlés nem számolt és a midőn a jó tanács drága. A közgyűlések tárgyainak száma is mai napság igen nagy, annak gyökere visszanyúl a múltba; ha a tárgyak kellőleg előkészítve nincsenek, vagy elbibelődnek azokkal óráig, a mi a gyűlést az unalomig nyújtja, vagy raptimfurtin keresztül siklanak rajtok s a hamari munkában aztán nincs köszönet. Különösen ott fenyeget e veszély, hol vándorgyűlések tartatván, (a mi egy részben nagyon jó a közérdek felkeltésére, ébrentartására), a tanácskozó közönség nagy fluctuációnak van évről évre kitéve s mindenik meg akarja a hallgatóságnak mutatni, hogy ő is tud a tárgyhoz és a tárgy mellé beszélni, ki is beszél magát néhány évre, a mire t. i. a gyűlés sorrendje ismét ide visszatér. Még ott is fenyeget e veszély a hol némelyek messzünen jöttek és haza sietnek, mert a vonat nem vár!

1. Az egyházmegyei tanács hatásköre tehát általában a) hogy előkészíti a közgyűlés tárgyait b) hogy évközben az egyházmegye igazgatásában segédkezik nyújt az elnökségnek és c) segédkezik a határozatok végrehajtásában is. — Előkészítő munkásságához tartozik, hogy előkészíti az elnökség vagy az egyház-

megyei közgyűlés által hozzáutalt közgyűlési tárgyakat, felülvizsgálja az egyházmegyei számadásokat a számvevő jelentésének kapcsában s átteszi azokat a közgyűléshez netáni megjegyzéseivel, *felülvizsgálja a gyűlekezetek számadásait is ugyancsak a számvevő jelentése kapcsában*, javaslatokat tesz a körlelkészi jelentések alapján az egyházmegyei iskolákban tapasztalt hiányok eltávolítása iránt (Zsin. előmunkálatok 57. a b c), *megállapítja a napirendet az esp. gyűlés számára*. Igazgatási hatáskörében megvizsgálja vagy megvizsgáltatja az egyházközségek részéről beküldött épületterveket, ugyszintén azoknak birtokváltoztatást vagy kölcsenfelvételt tárgyazó határozatait, gondoskodik az időközben türesedésbe jött egyházmegyei hivatalok ideiglenes betöltéséről, az egyházmegye elnöksége hivatalának kivételével, felbontja az egyházmegyei elnökségre beérkezett szavazatokat s *intézkedik az elnökség beigtatása ünnepélye iránt*, átveszi a lelépett esperes hivatalos okmányait, valamint az esperességi levéltárt is a lelépett levéltárostól s azokat leltár mellett át adja a hivatali utódnak, segédkezik nyújt oly ügyek elintézésében, melyekben az elnökség az ő tanácsát s közbenjárását igénybe venni szükségesnek tartja (Zs. előm. 57 d e f g h i), *lelkészeknek s tanítóknak egymásközti, ezeknek a gyűlekezeti előjáróság, v. gyűlekezeti tagok elleni panaszát, vagy viszont ez utóbbiak panaszát a lelkész, tanító ellen békésen elintézni igyekeznek*. Végrehajtási teendőiről csak annyit említek, hogy segédkezik nyújt az egyházmegyei elnökségnek a közgyűlési határozatok keresztülvitelében. — *Szabadságában áll azonban az egyházmegyei közgyűlésnek előforduló esetekben akár külön megbízást adni egyeseknek, akár állandó bizottságokat alakítani oly ügyek elintézésére is, melyek fentebb az egyházmegyei tanács hatásköréhez soroztattak.*

2. Az egyházmegyei tanács tagjai hivataluk szerint az egyházmegyei elnökség (illetve ezek helyettesei), az alesperes s másodfelügyelő, az egyházmegyei jegy-

zők s az ügyész, (illetve ezek helyettesei); választott tagjaik, kik az egyházmegyei közgyűlés által *három-három évre* választatnak, legalább 2, legfeljebb 4 lelkész s ugyanannyi nem lelkész, végül egy tanfőrfiú. *Az év közben üresedésbe jutott ezen tisztségek a legközelebbi közgyűlésben töltenek be.* (Zs. előm. 56 p.) Ha ily tartalmu határozat kerül be az egyházi alkotmány tervezetbe, akkor a zsin. előmunkálatok 55. pontja elmaradhat.

3. Az egyházmegyei tanács rendszerint az egyházmegyei közgyűlés előtt, különben mindannyiszor tartja tanácskozmányait, valamennyiszor ezt az elnökség szükségesnek tartja, *az egyházmegyei tanács tagjainak, vagy a gyülekezeteknek többsége kivája.* (Zs. előm. 58.)

4. Az egyik elnök akadályoztatása esetén, a másik hívja egybe az ülést, mindkét elnök akadályoztatása esetén helyetteseik, ezek nem létében a tanácsnak legidősebbik tagja teljesíti e tisztséget.

5. Az egyházmegyei tanács tanácskozásait az egyházmegyei elnökség vezeti vagy helyetteseik, ezek akadályoztatása esetén az alesperes és másod felügyelő, és ezek nem létében az egyházmegyei tanácsnak legidősebbik tagjai, egyik t. i. a lelkészek, egyik a nem lelkézi egyének közül.

6. *Az egyházmegyei tanács a gyűlésében jelenlevők többsége szerint hozza meg határozatait; a jelen nem levő tagoknak írásban netán beadott véleményét meghallgatja.*

Az egyházmegyei tanács jegyzőkönyvei az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztendők. (Zs. előm. 60.) *Egyes határozatainak előadásával s bővebb indokolásával a tanács egyes tagjait megbizhatja.*

Felesleges munkának tartom az előadottak után külön pontozatok alá foglalni az egyházmegyei tanácsról való nézeteimet, melyek egyébiránt csak azokban térnek el a zsinat előmunkálatok szövegezésétől, a miket dűlt betűkkel szedettem. Ha az első bekezdést bevezetésnek, indokolásnak vesszük, a többi bekezdés egy-egy pontban foglalható össze.

És most e tárgyban bucsut veszek a szerkesztő urtól s olvasóközönségtől egy időre vagy tán végképen*); ámbár még sok mondani valóm volna. De mire egyéb elfoglaltságaim miatt az elejtett fonalat ismét felvehetném, akkorra a kerületi bizottság megtartandotta ülését és munkálata közkézen fog forogni.

Kund Samu.

A zsinati előmunkálatokról.

Csurgó-Somogy, 1890. April 6.

Intézve Kund Samuel Esperes Urhoz.

Figyelemmel olvastam az Esperes Urnak az „Evang. Egyház és Iskola“ hasábjain megjelent cikkeit.

Teljesen méltánylom az Esperes Ur kifejtett munkásságát s javaslatának legtöbbjét nemcsak helyeslem, hanem szükségeseknek is tartom.

Mint a dunántuli evang. egyházkerület zsinati

*) Hisszük hogy „egyidőre“ csak s azért — a viszontlátásáig!
Szerk.

bizottságának tagja én is épen tegnap fejeztem be az egyház alkotmányára vonatkozó munkálatomat s ez pár nap mulva tisztelt kerületi felügyelőnk kezei között lesz.

Igen sokban találkozni fognak nézeteink, a mint nem is lehet máskép, mert mindkettőnk eddigi alapja a dunántúli rendszer volt s munkálatomnál én is tekintettel voltam az egyetemes világi főjegyző „előmunkálataira,“ s tanulmányom tárgyává tettem a reformatusok zsinati törvényeit.

És ez nem is lehetett máskép.

Ott hol százados egyházi önkormányzat majd nem dogmává szilárdult egyházalkotmányi elveket, gyakorlatot teremtett, a hol a létező viszonyok megteremtették a szokásos jogot, a hol bizonyos irányelvek, eljárási szabályok ugyszólván az életből vétettek ki, ott a legnagyobb önhittség és eredetiségre vágyás vizketegére mutatott volna az új §-oknak kellett tui gyártása.

Némi eltérés köztem és az általam mélyen tisztelt esperes ur között az egyetem és a zsinat jogköre alkalmazásában van.

Munkálatomat az általános okok előre bocsátása után az egyházközségeken kezdettem s vittem azt a zsinatig.

Én a legfőbb kormányzati, törvénykezési hatóságunk kifejezőjét az „Egyetemben“ akarom megtestesíteni, a zsinatot csak a törvényhozásra szántam.

Nézetem szerint ha ágostai evangélikus egyházunk jövőre is megőrzi az ősök hitbuzgóságát, azt a sajátos s egyedül a régi evangélikusoknál felfalálható hitrokoni szeretetet és testvériséget mint az ősök szenthagyományát ezentul is cultiválja, ha az egyházi élet teréről a politikai és nemzetiségi küzdelmeket, melyek a lelkek elvadulására vezetnek s felgyújtják az egyház épületét, száműzzük; — akkor minél kevesebb zsinatra lesz szükségünk.

De mindenkoron annál inkább szükségünk lesz erős és jól szervezett „Egyetemre.“

Ez a mi evangélikus egyházunk legsajátosabb intézménye, ezt a magyarhoni lutheri szellem alkotta, százados gyakorlat szentesítette.

Az „Egyetemes közgyűlésnek“ kell jövőben is a mi egyházunk egységét, egyöntetűségét, kormányzati és törvényhozási legfőbb hatóságát, sőt legfőbb intézkedési jogát is képviselni.

Szerves egészsze kell egyházi alkotmányunkat alakítani, a szétágazó erek kell hogy az „Egyetem“ folyamában egyesüljenek, a legfőbb kormányzat a községi, gyülekezeti, esperességi, kerületi autonomia alapján az egyetemben lelje betetőzését.

Ennek tekintélyét kell hogy uralja az összes egyház, rendet, fegyelmet hozzon a zsinati törvények alapján az egyházba s ott hol szükséges, le-törje az anarchikus törekvéseket, tiszteletet parancsoljon az egyház legfőbb hatóságának nemcsak saját hiveivel szemben, hanem szemben mindenki-vel, állam és más felekezetekbeli érintkezésében is megóvja az egyház tekintélyét s megvédje úgy az egyes hives mint az összesség igaz érdekeit.

Mert lehetetlen lesz jövőben eltűnni olyan jeleket, melyeknek a zalai esperességéből jelentek meg az Evang. Egyház és Iskola hasábjain, lehetetlen lesz büntetlenül túrnunk az egyházi tekintély, rend, fegyelem elleni lázongásokat.

Az egyetemen kell hogy nyilatkozzék az ágostai evang. egyház legjobb szelleme, geniusa, nem szabad tűnnie, hogy papságunk bárhol is egyházas szellemét levetkőzve ádáz küzdelmeket idézzon fel, hivek, gyülekezetek között, egymással és az egyház hatóságokkal szemben.

A nyustyai egyházköztség esete szomoruan intő példa.

Nem kutatom az előzményeket és hogy ki oka a szomorú események bekövetkezésének.

De mint evangélikus ember és esperességi felügyelőnek összeszorul szívem, ha hallom, hogy evangélikus templomban csendőrök fedezete alatt választanak papot, hogy a templomban vér ontatott.

Jó és minden irányban szabatos egyházi rendszer s bölcs és tapintatos vezérlés mellett ilyen esetek be nem következhetnek.

A politikai és nemzetiségi kérdést nem szabad egyházunkba bevinni, vegyünk példát a róm. kath. egyháztól, hol az egyház terén, az egyház érdekével szemben nincs nemzetiségi külön vélemény, sőt fájdalom, hogy újabb időben az egyház az állam fölé is kerekedni törekszik.

Még csak egy megjegyzésem van a dunántúli zsinati bizottságnak f. é. Január 9-én Sopronban tartott gyűléséből a bizottsági munkálatokra vonatkozó pontozataira.

A kiküldött tagokhoz, így hozzám is megküldött pontozatok, melyekre javaslatot vár a bizottság, felölelik a zsinati törvényhozás összes teendőit.

Én úgy hiszem, hogy az ezek alapján készülő javaslatok, a zsinat számára sok becses anyagot képezhetnek, de nem köthetik meg a zsinat törvényhozási működését s kötelezhetőek nem lehetnek reája, mert ekkor a közigazgatási hatóságok hoznának törvényeket a törvényhozó testület illetve a zsinat számára.

Ez okból én úgy saját munkámat, valamint a tisztelt esperes urét is csak javaslatoknak tekinthetem, melyek többé-kevésbé alkalmasok lesznek a közszellem s bizonyos közvélemény előkészítésére.

De ez esetben is minden evangélikus ember tisztelettel fog viseltetni Kund Sámuel esperes ur munkássága s buzgalma iránt, s már eddig közölt javaslata igen nagy része nem csak gondolkodási anyagot szolgáltat a leendő zsinati tagok és a közönség számára, hanem biztosan hiszem, hogy eszméi a hozandó törvényekben is benne lesznek.

Egyes — bár nem sok — eltérő nézetem dacára teljes készséggel sietek kifejezést adni tisztelem s elismerésemnek a tisztelt esperes ur iránt, ki teljes odaadással fogta fel feladatát, buzgó munkálkodott s munkássága eredményét közzé tette.

Andorka Gyula.

Synodalia.

Mikor először kezembe vettem a legújabb zsinati előmunkálatokat, önkénytelenül eszembe juttatták az Emmausba zarándokoló Jézus tanítványainak kiábrándulását, mely e buskomor szavakban talált kifejezést: „Mi pedig azt reméljük vala, hogy ő az, a ki meg fogja szabadítani Izraelt.“

Niucs tagadás benne, hogy mi is hasonló reményeket fűztünk a legközelebbi zsinathoz s a kezünkbe nyújtott előmunkálatokban mind ennek méltó kezdeményezését vártuk.

Mi ugyan is a kik nem épen hivalkodva a piacon állunk, hanem az egyház szolgálatába szegődvén benne élünk s vénülünk, látjuk s érezzük ennek mindenféle bajait, fogyatkozásait, látjuk a valláserkölcsi élet s a mindenben hasznos kegyességnek süllyedését, az egyház önfentartási eszközeinek elégtelenségét, a papi állás s tekintély dekadenciáját, a lelkeszi pályára lépők készületlenségét; látjuk, hogy az eléggé nem becsülhető egyházi autonomia hiveink keze ügyében gyakran anomiaivá válik s mind ezekre nézve az egyedüli gyógyító írt s az egyházunk szervezetét, bel és küléletét restauráló s nemesbítő panaceát a legközelebb tartandó zsinatban s ezt előkészítő előmunkálatokban véltük lelhetni: de legalább részemről őszintén bevallhatom, hogy egyelőre, tán a hosszú vajudás folytán tulfeszített várakozásaimban nagyot csalatkoztam. Egyszermind azt a tapasztalatot tettem, hogy a zsinat utáni áhítozás s ezért való lelkesedés, az előmunkálatok megjelenése előtt, valamint az egyházi lapok hasábjain, úgy a közéletben is sokkal nagyobb s élénkebb volt, mint ezek megjelenése után. Különbön egyúttal szívesen megengedem, hogy az intéző körök meszszebb menő, egy bizonyos előre megfontolt célra irányuló nemes intenczióit egész terjedelmében nem ismerhetjük s így idő előtti volna a nagy s nehéz munka kezdeményezése fölött pálczát törni akarni; teljesen beérem tehát fentebb jelzett egyelőre ki nem elégitett várakozásom s annak konstatalásával hogy korántsem kell azért keresztbe vetett kezekkel nézni dum defluat annis, hanem hatványozott erővel s buzgalommal a most kínálkozó alkalmat megragadni hogy magyarhoni evangéliomi egyházunknak, melynek szolgálatában állunk, javát s felvirágzását előmozdítsuk s magunknak, de különösen utódainknak is ebben s így az emberi társadalomban is szebb, tekintélyes s hathatós állást szerezhessünk.

Lebegjen szemünk előtt mindig ama meggyőződés, hogy mentől rendezettebbek s erősebbek egyházunk viszonyai bel és külterjileg, annál kidomborodottabb, hatásosabb s erősebb benne a Sion örállóinak pozíciója. Ne feledjük el, hogy a mig csak fenn fog állani Krisztus egyháza s ennek konszolidálására célzó intézményei: a pap, a lutheránus pap is, dacára világszerte ismert szegénységének, benne mint legtöbb mozgató erő marad s maradni fog az idők végeiglen.

A mi magát az előttiink fektívó munkálatot

illeti, benne semmi nagyobb alkotást vagy világra szóló eszmét nem találhattam s úgy látszik nem is akar más lenni, mint az egyházi élet gyakorlatában, századok óta, önmagától, a zsinatpresbyteri rendszer alapján időnkint kifejlődött szokások és szabályok kodifikálása a minek becsét s értékét emelni fogja az a körülmény, hogy így törvénybe foglalva s a zsinat által szankcionálva, egyetemes egyházunkra nézve kötelező erejűvé válnak s egyházunk összehangzott működését hatályosabbá s biztosabbá teendik.

Alapja s talpköve egyházunknak s alkotmányunknak az egyes egyházközségek lévén s ezeknek éltető s mozgató szerve az egyházunk szervezetében gyökerező egyháztanácsok, illetőleg presbyteriumok: szivemből üdvözlöm az előmunkálatok ama intézkedését, hogy ezek új szervként a többi fokozatos kormányzó testületekbe is beillesztetnek s egyházunk kormányzása ezentúl könnyebbíttetni s hathatósan előmozdítani fog nemcsak a helyi hanem egyházmegyei s egyházkerületi egyháztanácsok által is. Mert valljuk be, hogy gyakran nehézkesen döcögött egyházunk kereke a miatt, mert gyűléseink tárgysorozata, tanácskozási módja s a hozandó határozatok kellőleg előkészítve, megrostálva nem lettek s a tanácskozás hevenyében nem épen ritkán oly határozatok hoztak, melyek a gyakorlati életben alkalmazhatók nem voltak vagy épen visszavonást s elégedetlenséget szültek. Pedig kell, hogy Isten országában mindenek ékesen és a kellő rendben történjenek.

De a midőn ezen új rendet s intézményt szivemből üdvözlöm, nem hallgathatom el a feletti sajnálkozásomat, hogy a régi hirueves amabilis konfuziót gyűléseinkben továbbá is fenntartani óhajtjuk. Ugyanis az előmunkálatok meghatározzák, hogy az egyházmegyei, egyházkerületi és egyházegyetemi közgyűlések hivatalbeli s választott tagjai kik lehetnek, a mi egészen helyes s mindenféle zürzavar kikerülése tekintetéből okvetlenül szükséges. De mindjárt a következő szakaszban romba dől a jó rend s a tanácskozások rendes menete, az által, mert megengedi, hogy minden egyházközségnek szabadságában áll, hivatalbeli s választott képviselőkön kívül, az egyházmegyei közgyűlésre, egyháztanácsosai sorából több egyént s így akármenyit kiküldeni, valamint a kerületi s egyetemes gyűlésre is egyszerű jegyzőkönyvi kivonat mellett többek s így számtalanok küldhetők ki, a kik valamennyien a tanácskozmányban részt vehetnek, velőhasadtáig szónokolhatnak, beszélhetnek s ha így aztán rendes medréből kiszorítottatott a tanácskozás menete, a minek gyakran tanui valánk, kimerülten s kifárasztva ott hagyják a fa képnél a hivatalbeli s választott képviselőket, hadd szedjék össze a szellemi morzsákat s végezzék a többit. Ebben rejlett mindig gyűléseink amabilis konfuziója. Amióta a kerületi s egyetemes gyűléseken részt venni szerencsém van, többek magammal mindig megbökkenve bámultuk ezen nem épen épületes dilettantismust s semmit sem óhajtottunk jobban, mint hogy ezen zürzavarnak elvalahára vége vessék. Összeférhetlen ez a jó renddel, a dekorummal, a tanácskozások gyors, sikeres

és rendes menetével s egyszersmind kívánatos volna hogy valamint másutt úgy nálunk is a hivatalbeli s választott képviselők mindenfokú egyházi közgyűléseinken elválasztva legyenek a hallgató s néző közönségtől. Forma dat esse rei. Alakilag is gyűléseink méltóságuknak megfelelőek legyenek.

Egyházunk alkotmánya demokratikus jellegű lévén a szigorú cenzuralizáció szervezetünk keretébe nem nagyon fér be. A kerületek eddigelé jóformán önálló független testületek voltak. Az előmunkálatok a kerületek szabadságán jelentékeny csorbát ejtenek, a mennyiben szerintök, a zsinatalkotta törvények korlátain belül csak az egyházegyetem intézkedik ügyeiben szabadon, önállóan. A többi testületeket s így a kerületeket is ezen jog ugyan szintén megilleti, de a mennyiben e korlátokat s határozatokat, melyek körvonalozva nincsenek, átlépi, a felsőbb egyházi testületek által azok megtartására szoríthatók. S így az egyetemes gyűlés akármikor felfüggesztheti vagy megsemmisítheti a kerületek egyes határozatait s intézkedéseit. Ez annyit jelent, mint a kerületek legvitálisabb jogaiba s belügyeibe avatkozni. Hands off! felkiáltunk mi a reform. egyházzal az ilyen jogmegszorítás ellen, mely a kerületek selfgovernmentjét a maga teljes régi épségében fentartotta. Caveant tehát consules nálunk is.

Miután az előmunkálatokban elvként mindenütt hangsúlyoztatik, hogy az egyház képviseleti s kormányzó hatósága egyedül annak fokozatos közgyűlései; s az egyházfőtől kezdve a püspökig s a helyi gondnoktól az egyetemes felügyelőig, s így egyházunk oszlopférfiaik a kik tetteleg képviselik s bölcsen kormányozzák az egyházat, ennek csak tisztviselői; — mind ezeknél fogva a helyi egyházi közgyűlés is az egyház azon képviseleti s kormányzó hatósága, mely minden ügyben határoz s intézkedik. Valóban borsózik a hátunk, ha a közgyűlés hatáskörébe utalt s felsorolt pontokat tekintjük s kérdjük, hát mire való tulajdonképen az egyháztanács? Hiszen egy, két, három sőt hatszáz tagu közgyűléssel tanácskozni rettenetes munka s feladat! Experto crede Ruperto. A közgyűlés mely évenként egyszer összehivatik, választja az egyház tisztviselőit, megszabja járandóságait, választja s kiegészíti az egyháztanácsot, rendezi nagyban az egyház oekonomiáját megállapítván egy esztendőre a vezérelveket, a megvizsgált számadásokat s az egyháztanács jelentését tüzetesen tárgyalja s az elnökök áldásait fogadva szétoszlik. Az egyházkormányzás oroszánrésze a papnak s az egyháztanácsnak jut. A tanítók s egyáltalán az alantas egyházi tisztviselők választását is az egyháztanács hatáskörébe tartozónak vélném, mert ezen választások nem úgy történnek mint hajdanában, a hol három jelölt próbára személyesen megjelent, hanem kiirt pályázatok s a beküldött bizonyítványok alapján. A reform. testvéregyházban is egyh. közgyűlés évente újév napján egyszer tartatik, a többi ügyek, tanítók választása is az egyháztanács hatáskörébe tartozik. Az adminisztráció illetépen sokkal gyorsabb, biztosabb s helyesebb. Maradjunk a gyakorlat által szentesített ügyrendnél.

Van még egy fontos ügy a miről az előttünk fekvő előmunkálatokban említés nem tétetik, de a mely minden esetre a legközelebbi zsinaton tárgyalatni fog, ez pedig az esperességek és a kerületek kikerekítése. Elvben ez ellen kifogásom nincsen. Mert hiszen mi is régente éreztük annak szükségét, hogy a két nagy vármegyét, a Bácsbodrog és Szerém megyét magában foglaló bács-szerémi esperesség ketté szakadjon, képezvén így a bácsi és szerémi esperességet. S hogy a Montana nagy testén az amputáció műtétet mentől előbb végezni kell, tudjuk mindannyian. A mostani kiterjedettségben maga az elnevezés is anachronismussá vált. De tartsuk meg a kellő kegyeletet iránta s midőn ketté szakítjuk, legyen az egyik montana a másik alföldi Superintendencia. Ugy összevissza hányni az esperességeket s gruppírozni, mint azt itt is ott is tervekben olvastuk, nem volna okszerű, nemcsak azért, mert az esperességek egy kerületbe összeforrasztva lévén századok óta, az elválasztás, nagy bajjal járna, hanem különösen azért, mert attól kell tartani, hogy ez által a vizsálys egyenetlenség tiszke beledobhatnék egyházunkba, lévén utolsó állapota sokkal gonoszabb az elsőnél.

Hallottam ugyan érvelni, hogy egyházunknak tátongó sebe a nyelvi kérdés lévén, ezt illetéknéppen legsikeresebben lehetne kiakolbólítani. De én viszont azt gondolom, hogy valaminth semmi új, úgy semmi örökkévaló a nap alatt. A nyelvi kérdés egy efemer tünemény nálunk, mely nemsokára szétfoszlik mint a szállinkozó ködpelyhek a nap sugara behatása által foszladoznak. Mihelyest a tiszta vallási s egyházi szempont nálunk túlsúlyra vergődik, magától megszűnik a nyelvkérdés. Meg aztán theologusaink is tökéletesen elsajátítják maguknak ama nyelvet, melyben Isten igéjét hirdetniük kell, a nélkül, hogy akárki által haza-elleneseknek elneveztetnének. Erre pedig biztos kilátásunk van. A papi elemet fejlesztő, felnevelő s képző buzgó férfaink s theol. tanáraink erre fordítják különösen figyelmüket.

Ne feledjük el, hogy mi különféle átalakulásukon mentünk keresztül egy pár évtized leforgása alatt, a német s Bachféle korszakból az alkotmányos érába. Man stäubet nicht leicht etwas aus, ohne dabei selbst etwas staubig zu werden. Ránk tapadt valami a régibb korszakból. De az eszmék tisztulnak. A kompromisszum mindenkor s mindenhol, különösen egyházi téren a bölcsesség kriteriuma. Látja azt most már mindenki, még az is a ki a Slavy dcera légkörében egykoron nagyokat hörpintett, hogy a kényszerűséggel paktálni kell, mert a ki nem teszi, el kell készülnie lennie arra, hogy a tényleges viszonyok kényszere őt is, nézetét is, figyelmen kívül hagyja. Sok nyelvű egyház vagyunk. Nem épen baj. Per diversitatem linguarum egyesíteni fog minket megint a szentlékek hatalmasa egy választott néppé. A szétválasztó elemek mindinkább tünedeznek s ha hallanak is egymásután Gedulyféle jobbaink, ne kételkedjünk, jönni fognak megint jól hárfázó Dávidok kik hárfájuk zengzetével felvidámitják a búskomor kedélyeket is.

(Folyt. köv.)

B.

IRODALOM.

Örvendetes felhívás és szerény óhaj.

A míg jelenleg e becses egyházi közlönyünk a legtöbb oldalról a leendő zsinatra vonatkozó észrevételekkel, kívánóságokkal és tanácsokkal igénybe vétetik, addig a nagyérdemű és közszeretben és tiszteletben álló bányakerületi püspök úr — saját szavai szerint „élete alkonyán“ — oly munka körül fáradozik, mely a haza és egyháza iránti tiszta szeretetéről a legszebb és legkétségbevonhatatlanabb tanubizonyoságot teszi.

Avagy ki nem üdvözölte volna a csendben fáradhatlanul működő püspök úrnak e becses lapnak 16-ik számában, a kiadandó: „Bányakerületi magyar énekeskönyv“-re vonatkozó „felhívását“? Valóban ha valami egyengetheti annak útját, hogy egyházunk különböző anyanyelvű hívei majdan a haza nyelvén dicsőíthessék az egek Urát, úgy ezt kétségtelenül a kiadandó énekeskönyv fogja tenni. Felszerűlő nemzedékünk a népiszkolai tanítás nevének napról-napra mindinkább gyarapodik a magyar nyelv tudásában. S így, ha az iskolát elhagyva, azon könyvet, melylyel vallásos érzelte összeforrvan, a haza nyelvén kaphatja kezébe, magától, minden ráparancsolás nélkül bekövetkezik az, mit minden igaz hazafi annyira óhajtat, t. i., hogy a különféle származású népek a magyar nyelv birása által is egy nemzetté forrnak össze.

Mi annál nagyobb örömmel és hálával üdvözöljük a fáradhatlan működő püspök úrnak törekvését, mert megvagyunk győződve lelkünkben, hogy czélba vett, áldásteljes vállalata minden tekintetben sikerülni fog. Ezen meggyőződésünkhöz annál inkább ragaszkodunk, mert szerény óhajunk az, hogy a fordítás útján átvett egyházi énekek, a mennyire csak lehet, eredetiségük kifejezését megtartsák, és oly átvitelek, a minőt a következő példa mutat, az új magyar énekeskönyvben ne forduljanak elő:

„Ach bleib' mit deiner Gnade,
Bei uns Herr Jesu Christ,
Dass uns hinfort nicht schade
Des bösen Feindes List!“

Maradj meg kegyelmeddel
Velünk, mi vezérünk,
Ígédet szentséggel
Közöld folyvást velünk.

Ach bleib' mit deinen Worten
Bei uns, Erlöser werth:
Auf dass uns hier und dorten
Sei Gut und Heil bescheert!“

Maradj meg szent igéddel
Nálunk hűségesen,
Hogy mennyekben szentiddel
Lakhelyünk lehessen.

Ach bleib mit deiner Klarheit
Bei uns, du werthes Licht;
Umgürt' uns mit der Wahrheit,
Damit wir irren nicht!“

Maradj meg világgal
Kűtfeje a fénynek,
Hogy járjuk oltalmaddal
Útját az erénynek.

Ach bleib' mit deinem Segen
Bei uns, du reicher Herr;
Heil, Gnad' und all Vermögen
Reichlich in uns vermeh'r!“

Maradj meg jó voltoddal
Velünk, segíts minket,
Koronázd áldásoddal
Ígyeketünket.

Ach bleib' mit deinem Schutze
Bei uns, du starker Held:
Dass uns der Feind nicht trutze,
Noch uns betrüb' die Welt!“

Maradj meg segélyeddel
Velünk készségesen,
Ha vétkezünk, engedd el
Bűntünket kegyesen.

Ach bleib' mit deiner Treue
Bei uns, du Herr und Gott;
Beständigkeitei verleihe,
Hilf uns aus aller Noth!“

Maradj meg hűséggel
Velünk, oh Jézusunk,
Add végre segélyeddel
A mennybe eljussunk.

Ach bleib' mit deinem Frieden
Bei uns auch noch im Tod
Und sprich uns zu den Müden:
„Ihr seid versöhnt mit Gott.“

E mutatványból látjuk, hogy a magyarban nincs meg az, a mi a németben s hozzá a magyarban a hetedik vers hiányzik.

Ne akarjuk túlozni a dolgot, de már ez az egy ének is felette elég indok arra, hogy nagyérdemű püspök úr fáradozását őszinte hálával üdvözzük s azt kívánjuk Neki, miszerint a kegyelem Istene áldja meg Őt teljes egészséggel és erővel, mely ezen nagy és egyházunkra nézve áldásos munkához oly szükséges. *B. G.*

BELFÖLD.

Ötödik kimutatás. Van szerencsém a következő, április 1—29-ig **Nemes-Kosztolány** számára beérkezett adományokat szives köszönettel nyugtázni.

A modori német egyháztól 3 frt., a csalli egyház gyűjtése 5 frt. 15 kr., a korponai egyház adománya és gyűjtése (10+8.60) 18 frt. 60 kr., tek. Dulla Máté úrtól Túr.-Szt.-Mártonból (érkezett tek. Kosztolányi Béla úr útján Ruttkáról) 10 frt., a ratkói egyház gyűjtése 4 frt. 20 kr., a szécsényi egyháztól 1 frt., a breznóbányai egyház adománya 10 frt., a német-lipcsei egyháztól 5 frt.,

összesen 56 frt. 95 kr.

a negyedik kimutatás 588 frt. 67 kr.

összesen 645 frt. 62 kr.

Az Úr áldása legyen a nemeslelkű adományozókon és adományaikon!

Gyérebben kezdenek az adományok befolyjni, pedig az iverk három negyede még kint van. „A jócselekvésbe ne fáradjunk bele.“ Gal. 6. 9.

Körmöczbánya, 1890. ápril 29-én. *Raab Károly,*
barsi ág. h. ev. esperes.

KÜLFÖLD.

A spanyolországi misszió köréből. Isten hatalmas keze az inquisitionnak eddig úgyszólván légmentesen elzárva volt hazáját 21 évvel azelőtt hirtelen és váratlanul megnyitotta Isten igéje előtt. Ruet, Carrasco stb. prédikátorok és bibliárusok be is vonultak abba; Angliából, Amerikából és Németországból előálltak a munkások, hogy az evangelizáció nagy művén dolgozzanak.

De két nehézség merült fel e munka körül: hogy 1) kevés a munkás és nagy az aratás mezeje és 2) az ily munkásoknak, ha sikerrel akarnak dolgozni, spanyoloknak kell lenniök.

Megkísérlették ugyan az utóbbiaknak a francia Svajcz, Hollandia és Franciaország legjobb gymnasiumaiban való kiképeztetését, de ezek elidegenedtek hazájuktól, — vagy idegen földön maradtak, vagy hazatérve idegenszerű szokásaikkal nem bírták honfitársaikra a kellő hatást gyakorolni.

Nem maradt tehát más hátra, minthogy a Flíedner-féle misszió kísérletet tegyen magában Madridban spanyol nyelvű, de németországi módszerű gymnasiumi tanítás berendezésére. Úgy pedig, hogy maga Flíedner Frigyes a spanyol közoktatási bizottság előtt — öreg tanuló létére — letette az abiturienti vizsgát, mely őt képesítette arra, hogy maga is gymnasiumi tanítást adhasson született

spanyol tanerők bevonása mellett. És e kísérlet sikerült is, mert eddig hét ifjú letette az abiturientek vizsgáját s megfelelt a spanyol állam követelményeinek. Az egyetemi tanulás is úgy történt, hogy a misszió épületeiben és befolyása alatt laktak az ifjak és a spanyol egyetemen szerzett ismerőseikkel az életben találkozva, azokra befolyást gyakorolhattak.

A szellemi siker azonban megkövetelte az alkalmas épületet is, melyben a gymnasiumi tanítást ki lehessen terjeszteni azon szabadelvű spanyol családok faira, kik a protestáns nevelésnek előnyét belátják.

A telekvételt Flíedner 8 éven át csendben intézte. Eleinte kínáltak neki egy telket Madrid szélén, de oly kedvező magas helyen, hol a forró nyári időben is 4—5 fokkal hűvösebb a levegő. Jelenleg ott már a lóvasút is közlekedik. Kiterjedése 180,000 négyszög láb és az ára, 45,000 frank, aránylag nem túlságos. De honnan kerüljön ki ez a pénz? — Azért tehát az épen felmondás alá került 25,000 frank papi és tanítói özvegy- és árva-alaphoz nyúlt, melyet a misszió eddig összegyűjtött. De miután a telekért csak 22,000 frankot kínált, abba maradt a vétel annyiban, hogy kijelentette, miszerint 1880. márczius végéig állja a kínált összeget, de tovább nem. Soká nem mutatkoztak az eladók, de márczius utolsó napján, más vevő hiányában, mégis eladták a telket Flíednernek a kínált összegért.

Utóbb ehhez egy a közlekedéssel összekötő telket vett meg, melyet 7500 frank helyett 6250 frankért kapott meg. Végre még egy az állam tulajdonát képezett területet vett át, melylyel együtt a misszió oly területnek jutott birtokába, melyet jelenleg 400,000 frankért alig lehetne megvenni, mivelhogy a madridi telkek ára rohamosan emelkedik.

De vajjon miért nem épített Flíedner, miután már meg voltak a telkek? Azért, mivelhogy — mint előbb is említettük — a gymnasium szellemi sikerét kívánta bevárni és mivelhogy 8 évi készülődés közben a telkek árát, egy részlet kivételével, apródonként kifizethette, reméli, hogy a fölös egyik teleknek eladásából ki fog kerülni az építési költség egy része, úgy hogy a jelen, 1890-ki évben nyugodt lélekkel lehessen a madridi ev. gymnasium alapkövét letenni. A spanyolországi Flíedner-féle misszió ezen szent céljára pedig a missziót segélyező németországi nagy bizottságok már most is lelkesen adakoznak. A Gusztáv-Adolf-egylet danzigi (multévi) gyűlése is Flíedner beszéde folytán, lelkesen fogta fel e gymnasium építésének ügyét. Flíedner missziói utairól más alkalommal. *Láng Adolf.*

VEGYESEK.

— **Püspökválasztási mozgalom.** Az eperjesi ev. collegium, mint tudósítónk értesít, mult april hó 27-én tartott közgyűlésén Zelenka Pálra adta szavazatát. — Hasonlóan Zelenkára szavaztak a késmárki egyház és lyceum, Holló-Lomnicz, Bierbrunn, Topporecz, Menhart és Ruszkinócz szepesmegyei egyházak. Megbízható forrásból tudjuk, hogy Zelenka Pál mellett eddig összesen mintegy 90 szavazat jegyeztetett s így az absolut többség már eddig is bőven megvan. — Örvendő szívvel közöljük t. olvasóinkkal e bizonyára nekik is örvendetes tény s bizony hisszük, hogy e szám még hatalmasan meg fog nőni, hogy bizonyágot tegyen a tisztai kerületnek tulnyomó részét eltöltő lelke-

sedésről, melylyel e jelöltjén csügg.*) — Jövő szerdán lesz Kassán a ker. gyűlés, a melynek predményéről jövő számunkban adunk majd tudósítást. Éljen Zelenka Pál!

— **Urbán Adolf**, sáros-zempléni főesperes családja s tisztársai körében ápril 24-én ülte meg 25. éves esperesi jubileumát. A tisztelgők szónoka Chotvács alesperes volt, ki a lelkészi kar nevében díszes ezüstszerleget alkalmi felirattal nyújtott át a jubilansnak. A tisztársak fényes tanujelét adták a testvéri szeretet s tisztelet kívánta nemes indulatnak, mi ebéd alatt számos sikerült felköszöntőkben nyert kifejezést, mig nem az est közeledte takarodóra szólította a kedélyes tisztelgők társaságát. — Az esperesség mint testület nagyobb s szélesb körű ünnepélyre készül a f. évi egyházmegyei gyűlés alkalmával. Z.

— **Meghívó a „Magyarországi protestáns egylet“ közgyűlésére.** A „magyarországi protestáns-egylet“ választmánya mai napon gyűlést tartott, melyben elhatározta, hogy azon indítványt fogja a közgyűlés elé terjeszteni, hogy az egylet oszlattassék fel. Ezért a választmány megbízásából az egyleti közgyűlést összehívjuk Budapestre a ref. theol. akadémia nagy termébe, folyó évi június 15-én délelőtt 11 órára. A gyűlés tárgya lesz az egylet feloszlásának az alapszabályok értelmében való eszközlése és az egylet vagyona feletti rendelkezés. Kelt Budapesten 1890. ápril 20-án. *Szász Károly*, helyettes elnök. *Kovács Albert*, egyleti titkár.

— **Részletes kimutatás a Tolna-baranyai-somogyi ág. hitv. evang. egyházmegyében a Karoli Gáspár alapra gyűlt 27 frt. 5 kr. adományról,** mely nt. Bauer Adolf, ev. főesperes úr által alulirothoz beküldetett: a hidegkúti ev. gyülekezet adott 1 frt. 50 kr., a döröcskei 1 frt., majosi 1 frt., kalaznói 1 frt. 50 kr., ehhez járult Dunajcsik János lelkész 50 krral, pécsi gyülekezet 5 frt., apáthi 2 frt. 10 kr., mekényesi 2 frt., csikos-töttesi (Schreiter-féle adomány 2 frt.) kölesdi 1 frt., kis-tormási 1 frt., hidasdi 2 frt. 50 kr., f.-nánai lelkész 50 kr., mucsfai lelkész 45 kr., S. Szent-Lőrincz 5 frt. 50 kr. (Ehhez járultak Sántha Károly 50 kr., Fördös Dezső 2 frt., Kontrics Jánosné 30 kr., Pesthy Mór 1 frt., Pesthy Endre 50 kr., Dobrovsky Kálmán 1 frttal), összesen 27 frt. 5 kr. — Miskolcz 1890, ápril 26-án.

Kun Bertalan, diszánimeni ev. ref. püspök.

— **A ruszkinóczi ev. gyülekezet** ápril 20-án tartott közgyűlésén felügyelőjül újból Fábry Imrét és gondnokává újból Schmieđ Sámuelt választotta meg. Ugyancsak Ruszkinóczon a városnak volt bírása néhai Knott János, szerzett vagyonának felét, végrendeletileg az ottani gyülekezetnek hagyományozta.

*) A fenti tudósítás már ki volt szedve s lapunk összeállítva, midőn közvetlenül lapunk zárta előtt biztos forrásból tudósítást vettünk, a melyben az összes tiszakerületi szavazatok össze vannak állítva. E szerint:

A VI. sz. k. v. esp.	11	egyháza	16	szavazatából	Zelenka	kapott	14-et
A XIII. sz. v.	16	"	17	"	"	"	13-ot
A VII. b. r.	7	"	7	"	"	"	6-ot
A tátraaljai	10	"	10	"	"	"	6-ot
A gömöri	40	"	42	"	"	"	4-et
A kishonti	15	"	15	"	"	"	13-ot
A sáros-zempléni	20	"	20	"	"	"	11-et
A hegyaljai	16	"	17	"	"	"	14-et
A brassói	12	"	12	"	"	"	11-et
6 főiskola	—	"	6	"	"	"	4-et
Összesen 147 egyház és 6 főisk. 162 szavazatából Zelenka kapott 96-ot							

Farbakyra esett 25, Terrayra 41 szavazat.

Gratulálunk előre is a kerületnek s leendő püspökének. Éljen Zelenka Pál!

— **Papi nyugdíjintézet** megalapításán fáradoznak — Nógrádban. Ezen intézmény által — eltekintve a törekvésnek önmagára helyes és nemes voltától — a nógrádi esperességben és a bányai kerületben divó, ez utóbbi helyen a mintegy 12 év előtti „papválasztási novella“ által törvényerőre is emelt azon intézkedés volna megszüntetendő, hogy az aggkor vagy más az egyéneken kívül fekvő ok miatt munkaképtelenné vált lelkész nyugdíjára utódja jövedelméből 33, esetleg 50% vonatik le. Ezen szokás sok bajnak és zavarnak s választási miseriáknak volt már eddig is szülője. S minthogy itt azért tulajdonkép két félről, t. i. az egyházakról s azok lelkészeiről van szó, a mennyiben a nyugdíjintézet egyrészt magoknak az egyházaknak fog tenni szolgálatot, a lelki tanítók számára megállapított jövedelmet lévén hivatva csonkítatlanul fentartani s így az egyházi törvények által biztosított szabad választásokat a nyugdíjzáradék nyűgétől megóvni; másrészt pedig a lelkészek esetleges munkaképtelen helyzetét kívánja elviselhetőbbé tenni: azért az e nyugdíjintézet ügyében foglaltos bizottság azon elvet állította fel, hogy annak megalapításához hozzá kell járulnia úgy az egyházaknak, mint maguknak a lelkészeknek is. — A szükséges tőkealap összeszerzése tervezetének értelmében kötelezve volna minden egyház 30 éven át, még pedig oly egyházak, melyek ezeken alóli lélekszámmal bírnak, évi 10—10 frtot, az 1—2 ezer közötti lélekszámuk 15—15 frtot, a kétezen felüliek végre 25—25 frtot fizetni; 30 éven túl az egyházak hozzájárulása megszűnik. A lelkészek fizetésének összes papi jövedelmeik után 1—1%-ot, vagyis 4 osztályból tetszésük szerint választva szinte 30 éven át évente 12, 15, 18 vagy 21 frtot, melyért esetleg megfelelően 400, 500, 600 és 700 frt nyugdíjra vagy kellő megokolás mellett illendő káplántartási pótlékra tarthatnának igényt. Minthogy pedig az esperességben 30 egyház van ezer lelken alól, 13 van ezer és kétezer között, végre pedig 3 kétezen felül, azonkívül mind a 46 lelkészt a 12 frtos évi fizetésre számítva, e kettő kitenne összesen 1122 frtot évenként. Ha ezen évi összeg 6%-ra kellő módon biztosítva gyümölcsözik, akkor az évi betét 10 év alatt 15-szörösre, 20 év alatt 40-szeresre, s 30 év alatt 85-szörösre szaporodik; vagyis, feltéve hogy 30 évig alig valaki, vagy csak kevesen, mint eddig, 1—2 lelkész venné igénybe az aránylagos nyugdíjat, a tőkealap több mint 95 ezer frtra növekednék. Ezzel pedig a tőkeszaporítás még befejezve nem volna, mert a 30 év alatt legalább $\frac{2}{3}$ részben változó s illetve beköltöző lelkészek mindenike 30 évig tartozván a szabályszerű illetéket fizetni, ez évente mintegy 360 frttal növelné a nyugdíjintézeti tőkét, úgy hogy ez idővel sokkal tetemesebb nyugdíjakat, segéd tartási pótlékokat, sőt özvegyárva-segélyeket is biztosíthatna a lelkészeknek s családjaiknak. — Jó sikert a jó törekvéshez!

— **A lőcsei ev. egyháznak** 1889. évről szóló értesítője szerint ott született 28 gyermek; hirdtetett 12 — esketetett 9 pár; confirmáltatott 30 gyermek; úrvacsorával élt 720 egyén, meghalt 33. — Magyar nyelvű istentisztelet tartott 6-szor, szlav 3-szor. — Iskolába járt összesen 138 (80 evang.), Burgerhof filia iskolájába pedig 23 tanuló. Ez utóbbi iskolának két németországi G.-A.-egylet a lefolyt évben 158 frt 41 krt adományozott. — A németországi G.-A.-egyletkekkel a lőcsei egyház, derék lelkésze Dianiska András útján, élénk összeköttetésben van, melyek azt rövid 5 év leforgása alatt 3199 frt 41 krral segélyezték, ezek közt az utolsó évben 823 frt 46 krral. — A gyülekezet több kisebb-nagyobb alapokkal rendelkezik, melyekről az értesítésben pontos kimutatást találunk — melyek közül kiemeljük a nyugdíjalapot 16119 frttal, a szegényalapot 5007 frttal, a Koller-Osterlamm-alapot 7585 frttal stb. Kermeszky Mórca a gyülekezet buzgó felügyelője az egyház és iskola közül szerzett érdemei elismerésül mult év jan. 13-án a Ferencz-József-rend lovagkeresztjével lett kitüntetve.

— **Konfirmációi káté.** A soproni ev. lelkészek nemrég konfirmációi kátét adtak ki német nyelven, mely azonban már magyar nyelvű kéziratban is készen van, sőt a dunántúli ker. népiskolai bizottsághoz is beterjesztetett elfogadás végett. Címe: „Tartsd meg a mid van, hogy senki el ne vegye a te koronádat.“ — Ismertetni fogjuk.

— **Synodalia.** Az „Evangelikus Népiskola“ májusi számában K a p i Gyula szerkesztő és a soproni praeparandia igazgatója figyelemre méltó cikkben „a magyarhoni ág. h. evangélikusok népoktatási intézeteinek szervezete“ czimen zsinati előmunkálati javaslatot közöl, a mely az általános határozatok előrebocsátása után anyagát 5 szakaszban tárgyalja és pedig a) kisdédvők és menedékházak, b) elemi népiskolák, c) felsőbb nép- és polgári iskolák, d) felsőbb leánynevelőintézetek, e) tanítóképző-intézetek. Dunántúl — úgy látszik — lelkiismeretesen készülnek a zsinathoz, hiszszük, hogy a többi kerületekben is hasonlóképen áll a dolog.

— **Képes olvasókönyv** az ev. népiskola II. és III. osztálya számára. Szerkesztették Bakó Samu, K a p i Gyula és Papp József. A dunántúli ág. h. ev. egyházkerület által elfogadott s ajánlott tankönyv. Második bővített kiadás. Budapest 1890. Mehner V. kiadása. 37 kép. Ára 32 kr. Ezen olvasókönyv mint a hozzá mellékelt tájékoztatóból olvassuk: a dunántúli ág. hitv. evang. egyházkerület népiskolai tanterve alapján a 2. csoport, vagyis a II. és III. osztály számára készült. A benne foglalt olvasmányok a nevezett osztályok tananyagát ölelik fel, és pedig akként, hogy az olvasókönyv egyaránt támogatja s kiegészíti a beszéd-értelemgyakorlatokat, a lakóhely-ismertetést (földrajz s terményrajz) és a bibliai történeteket, vagy a vallásoktatást. Az egész mű két részre oszlik. Az I. részben leginkább a természet s népelet köréből merített olvasmányokat találunk, melyek főképen a szemléleti oktatást (beszéd-értelem gyakorlat) s a lakóhelyismertetést (földrajz) segítik elő és egészítik ki. Ugyanezen részben fordulnak elő közmondások is, melyek az ütem szerinti szépírást anyagul szolgálhatnak. — Feloszlik ezen rész 4 szakaszra. E felosztás alapjául s keretétül a négy évszak szolgált, és pedig megfelelőleg az iskolai év kezdetének s lefolyásának, kezdve az őszön, azután folytatva a télen s tavaszon s végezve a nyáron. — A II. rész elbeszélő olvasmányokat, egyházi énekeket, imákat s gyermekjátékokat foglal magában; tehát az I. rész reális olvasmányaival szemben inkább az ideális irányt képviseli s olvasmányai alkalomadtán tárgyalandók. A II. rész is négy szakaszra oszlik. Az I. szakaszban foglalt bibliai történetek, úgyszintén a II. szakaszban foglalt énekversek és szentírási helyek a vallástani órák anyagát kívánják bővíteni s kiegészíteni. A III. szakasz magyar népmeséket és magyar történeti mondákat foglal magában. Céljuk: a gyermek képzelő tehetőségét, szép formaérzékét s helyes nyelvérzékét fejleszteni; hathatunk továbbá általuk a gyermek erkölcsi érzületére, s felébresztjük benne a hazaszeretetet. Hasonló nemzetes cél szolgálatában állanak a IV. szakaszban foglalt gyermekjátékok s talányok, mint a magyar nép gondolkodásmódjának híu kifejezői. — Ezután ismertetik a szerkesztők azon célt, a mely előttük lebegett s ez az, hogy szolgálja az olvasókönyv az anyanyelvi oktatást, nyújtson a gyermeknek reális ismereteket, vezesse be a gyermeket nemzeti szellemi életébe s e mellett, mint protestáns népiskolai olvasókönyv, támogassa a vallásoktatást, ismertesse meg a gyermekkel népiünk vallás-erkölcsi életét. — A gondolat és szakértelemmel — külsőleg is izléssel és csinnal kiállított könyvecskére felhívjuk az illetékes egyének figyelmét.

— A „Magyar Paedagogiai Szemle“ szerkesztője Glatz György f. községi tanító szerkesztőségünkhöz előfizetési felhívást küldött be Gáti Győző „A hivatás áldozata“ cz. tanügyi és társadalmi regényére (történeti rajz a magyar néptanítók jelenéből; bolti ára füzve 1 frt., kötve 1 frt. 50 kr.,

illetőleg 2 frt.). — Megrendelési határidő június 15. — A felhívás „jogosultnak tartja a reményt, hogy a pártolás el nem marad“, mit, ha a kiadandó mű megerdemli, kívánunk is neki.

— **„Magyar nyelvtan“** a ministeri tanterv szerint a népiskolai tanítás céljaihoz alkalmazva írta Deme Károly felső leányiskolai igazgató, 3 külön füzetben foglalt 3 részben. I. rész az elemi iskolák 2. és 3., II. rész az e. i. 4. és III. rész az e. i. 5. és 6. osztályának tananyaga. Ára az egyes füzeteknek füzve 16, kötve 20, illetőleg az utolsó füzeté füzve 20, kötve 26 kr. Pozsony Stampfel Károly kiadványa. 1890. Szerző e munkájában a sajtó által általános elismeréssel fogadott „Magyar nyelvtanítás“ cz. tanulmányában kifejtett elveit alkalmazza — a gyermeket nem akarja szabályokkal nyügözni, de nyelvérzékét gyakorlatilag fejleszteni s e mellett művének felette nagy előnye még rövidsége. — Melegen ajánljuk tanítóink figyelmébe s ítéletébe.

— **„A sárkereszturi ref. egyház multja és jelene“** czimen megjelent Kókai Lajos bizományában (1890) és szerkesztőségünkhöz beküldetett egy történeti-statisztikai munka, írta a nevezett egyház lelkésze: Lé v a y L a j o s. Rövid előszó után művét 6 szakaszban tárgyalja. I. Az egyház története keletkezésétől 1890-ig. II. Vallás-erkölcsi élet. III. A közoktatás és nevelés ügye. IV. Az egyház lelkészei, tanítói, gondnokai, ez idő szerinti presbiteri. V. Anyagi helyzet. VI. Aranykönyv. A mű tendenciáját legjobban jellemzik az előszó e következő szavai: „Hadd járuljunk mi is egy porszemmel ahhoz a nagy épülethez, mely még mindig megalkotásra vár: a magyar prot. egyház történetének nagy művéhez.“ E mellett azonban szerző a legnagyobb aprólékosságba megyen s különösen az utolsó idők összes mozzanatait a legminutiosusabb részletekig felsorolja, úgy hogy munkájának jórésze tulajdonkép a jelen állapotok statisztikája, a mit ő azzal indokol meg, hogy „első sorban, és főleg egyszerű hallgatói számára szerkeszté egybe e füzetet, nyelv és kidolgozás tekintetében leginkább az ő igényeikhez kívánt alkalmazkodni.“ Szóval egyházuk történetében é v k ö n y v e t is óhajtott nekik adni, s ebben tükröt a multból és jelenből a jövőre nézve. — Hiszszük, hogy a szerényen fellépő, e mellett aránylag olcsó (198 kis nyolczadrét oldal csak 50 kr.) munka kívánt célját úgy a szellemiekben, mint az anyagiakban (a sárkereszturi ref. egyház alaptőkéjének gyarapítása) elfogja érni, a mit a szorgalmas szerzőnek kívánunk is.

Szerkesztői üzenetek. Ifj. Jeszenszky Károly ev. lelkész úrnak M. Berény: „Utolsó szó a Régi hangok ügyében“ cz. feleletét e számban már nem közölhattük. Legközelebb sorát ejtjük. — F. G. lelkész úrnak Nsz.: „Miniszter és anyakönyvek“ cz. cikke tárgyhalmaz miatt a jövő száma maradt. — J. N. B. és B-r. lelkész uraknak: Cikkeik kiszedve várják a megjelenést, a mi immáron nem fog késni.

PÁLYÁZAT.

Selmeczbányán a segédlelkési állás ismét megüresedvén, a pályázni kívánók felhivatnak, hogy alólirottnál jelentkezzenek. Szükségeltetik a magyar és tót nyelv (ha lehetséges a német nyelv is) bírása.

Fizetés 120 frt., lakás és teljes ellátás.

Selmeczbánya, (Hontmegye) 1890. ápril 9-én.

Hrencsik Károly.
ev. lelkész.